

VAN DE BESTUURSTAFEL.

Het bestuur van Old Reurle heeft gemeend de leden regelmatig via ons blad Onder d'n roezeboom op de hoogte te stellen van de inhoud van sommige ingekomen stukken en bestuursbesluiten.

1. Het Gelders Oudheidkundig Contact te Zutphen houdt een adressenbestand bij van musea, historische verenigingen, monumentenorganisaties en verwante instellingen in Gelderland.
2. De Stichting Landschapsbeheer in Gelderland heeft een wedstrijd uitgeschreven voor de verkiezing **Boerde rij** (het boerenerf) van het jaar 1997.
Onze vereniging zal in samenwerking met het bestuur van de monumentencommissie Ruurlo inschrijven.
Het gaat hierbij om de volgende punten:
 - situering in het landschap;
 - erfindeling;
 - onderdelen van het erf;
 - ~~erfonderhoud~~
 - staat van onderhoud.Het moet een goed voorbeeld zijn van een type boerenerf zoals dat in onze streek voorkomt/voorkwam.
U hoort hier t.z.t. meer van.
3. Burgemeester en Wethouders van Ruurlo hebben gereageerd op de brief van het bestuur van onze vereniging inzake het te plaatsen Euregio-monument in de kasteeltuin. Men is het niet met ons eens en is van mening dat dit monument in de kasteeltuin geplaatst dient te worden; wat overigens een eis is.
Wij laten het hierbij en hebben ons standpunt inzake kenbaar gemaakt.
4. Het bestuur van Old Reurle heeft besloten om een abonnement te nemen op Internet.
U kunt de vereniging vanaf september a.s. dus vinden op internet. Ook historische verenigingen gaan met hun tijd mee.
We hopen dat veel (oud-)Ruurloërs en geïnteresseerden in Nederland en daarbuiten ons weten te vinden.
5. T.V.-uitzending TV Gelderland.
Het bestuur heeft video-banden ter inzage opgestuurd naar TV Gelderland voor de uitzending **Heimwee**.
We hebben bericht ontvangen, dat men vanaf half oktober een uitzending over oud Ruurlo, zoals U destijds bij zaal de Luifel heeft kunnen zien, zal worden uitgezonden.
De juiste datum zal t.z.t. bekend gemaakt worden.

Tot zover de mededelingen/besluiten van het bestuur van Old Reurle.
Namens het bestuur,
Leo Besselink, secretaris.

VAN DE EVENEMENTENCOMMISSIE.

In mei besloot de heer Harenberg uit Zutphen het seizoen 1996-1997 met een lezing over "Kastelen en landhuizen in de Graafschap". Het was een zeer geslaagde, druk bezochte avond. De heer Harenberg vertelde boeiend en had nog uren door kunnen gaan, zodat iemand uit het publiek de suggestie deed hem nog maar een keer uit te nodigen.

Hieronder volgt het programma tot en met januari 1998:
Alle bijeenkomsten zijn op woensdagavond, beginnende om 20.00 uur en zijn in "De Luifel".

8 oktober 1997:

Deze eerste avond komt de heer H. Hagens uit Almelo vertellen over "Watermolens in Oost-Nederland". Hij begint in Twente en zakt dan af naar onze streken.

12 november 1997:

Dan komt voor velen van u een oude bekende, namelijk de heer Berends uit Doetinchem. Misschien herinnert u zich zijn lezingen over "De Slangenburg en zijn bewoners" en de laatste keer over "Wasserburgen in het Munsterland".

Deze keer is het onderwerp "Benedictijnen op de Slangenburg". Met dia's en toelichting wordt de geschiedenis van de Benedictijnen in het algemeen en de vestiging en het leven in de Slangenburg in het bijzonder, belicht.

10 december 1997:

Het leek ons heel toepasselijk om in deze decembermaand, die vol zit met geloof en bijgeloof, de heer D. Slütter, historicus uit Enschede uit te nodigen. Hij houdt een lezing met dia's over "Toverij, heksen en bijgeloof".

14 januari 1998:

Net als vorig jaar in januari komt de heer H.J. Saaltink uit Doetinchem. Het precieze onderwerp is nog niet bekend, maar het zal zeker gaan over landhuizen en kastelen met hun tuinen en hun geschiedenis.

11 februari 1998: Nog niet bekend.

11 maart 1998: Jaarvergadering en ????????

April 1998: Onze bijeenkomst samen met de Historische Vereniging van Lochem.

13 mei 1998: Nog niet bekend.

U ziet, het programma is bijna rond. Uitvoerige informatie kunt u t.z.t. lezen in "Contact". De data in 1998 kunnen eventueel nog een wijziging ondergaan i.v.m. het voetballen.

Veel van onze historische "Buurt"-verenigingen maken excursies, of brengen bezoeken aan musea of leuke bezienswaardige plaatsen. De heer Berends uit Doetinchem doet dit al jaren met leden van zijn vereniging. Hij bezoekt bv. De Slangenburg of gaat met een bus langs de Wasserburgen. Ook van de verenigingen van Lochem en Vorden is dit bekend en voor deze uitstapjes bestaat altijd veel belangstelling.

Jaren geleden heeft het bestuur ook hier wel geprobeerd eens een excursie te organiseren, maar er was nooit genoeg animo voor. Dergelijke uitstapjes brengen natuurlijk wel extra kosten met zich mee, maar we willen toch graag van u horen of er nu wel belangstelling bestaat voor een gezamenlijke trip ergens naar toe. Misschien heeft u zelf nog wel suggesties. Laat het ons s.v.p. even horen op de eerste verenigingsavond of neem contact op met het bestuur. Dan kunnen we misschien, bij voldoende belangstelling, eens wat organiseren. Hieronder vast iets om over na te denken:

De heer Saaltink uit Doetinchem begeleidt excursies naar paleis "Het Loo" en naar "Twickel/Weldam". Deze sluiten dan aan op en zijn een uitbreiding van de lezing die hij heeft gehouden in mei/juni omdat dan de planten, struiken en kuipplanten op z'n mooist zijn. De heer Saaltink is erg enthousiast over de trip naar Het Loo, omdat een gedeelte van de oude tuinen dan ook voor het publiek toegankelijk zijn. Als u belangstelling heeft voor een dergelijke excursie, kunnen we het onderwerp van de januari-lezing van de heer Saaltink hieraan aanpassen.

Tot ziens op 8 oktober bij "De Luifel" en alvast prettige avonden toegewenst in het nieuwe seizoen.
Reina Greupink.

PERSBERICHTEN:

De vereniging heeft diverse persberichten ontvangen over te volgen cursussen.

Cursussen over Geschiedenis en Geschiedbeoefening.

Het Gelders Oudheidkundig Contact, de Stichting Ondersteuning Musea Utrecht en Kunst & Cultuur Overijssel bieden in het seizoen 1997-1998 weer diverse cursussen aan. De onderwerpen zijn o.a.: *oud schrift, genealogie, studiedag volkskunde en film, kanalen In Gelderland, lokaal archiefonderzoek, historisch onderzoek, huizenonderzoek, schrijven over geschiedenis, geschiedenis van het dagelijks leven, Gelderland van graafschap naar provincie, etc.*

De eerste cursussen beginnen in september 1997.

Meer informatie treft U aan in het Cursusoverzicht 1997/1998 van het Gelders Oudheidkundig Contact, postbus 4040, 7200 BA Zutphen. Voor inlichting en aanmeldingen kunt u bellen 0575-511826.

Cursussen over Musea en Geschiedenis.

Het Gelders Oudheidkundig Contact en de Stichting Ondersteuning Musea Utrecht en Kunst & Cultuur Overijssel hebben een brochure uitgegeven over cursussen en studiedagen over de volgende onderwerpen. *Musea en museumbeheer*. Hier gaat het o.a. over bedrijfsvoering, registratie, conservering en restauratie, publiekstaken, tentoonstellingstechnieken, musea en onderwijs, musea en pers, etc, etc.

Geschiedenis en geschiedbeoefening.

Genealogie en paleografie.

Voor informatie en aanmelding zie bovengenoemd adres en telefoonnummer of via de secretaris.

Heiligen in Nederland.

Heiligen zijn eeuwenlang nauw verbonden geweest met het leven van alledag. Zij behoedden mens en dier voor ziekte en onheil en beschermden reiziger, boer en ambachtsman. De feestdagen van de heiligen, vastgelegd in de **heiligenkalender**, markeerden de wisseling van de seizoenen.

Museum Catharijneconvent in Utrecht, Museum van het boek/Museum Meermanno-Westreenianum in Den Haag en het Museum voor Religieuze Kunst in Uden schenken in het najaar van 1997 aandacht aan het thema **Heiligen in Nederland**.

Utrecht, met de tentoonstelling *Bedevoarten in Nederland*, geeft een beeld van de ontwikkelingen in bedevaarten dicht bij huis, zoals die in Nederland ondernomen werden en worden. In Den Haag staat de *Legenda Aurea*, de beroemdste legendenbundel uit de middeleeuwen, centraal in de expositie *Gouden Legendes*. Uden legt in de tentoonstelling *Sanctus* de nadruk op de volksdevotie, waarbij de heiligenkalender als leidraad dient.

Info:

Museum Catharijneconvent, Nieuwegracht 63/Postbus 8518, 3503 Utrecht, tel 030-2313835.

Datum: 11 oktober 1997 t/m 11 januari 1998; di t/m vrijdag 10-17 uur; za,zo & feestdagen 11-17 uur.

Museum van het Boek/Museum Meermanno-Westreenianum, Prinsessegracht 30, 2514 AP Den Haag, tel 070-3462700.

Datum: 11 oktober 1997 t/m 11 januari 1998; di t/m zaterdag 11-17 uur; zo & feestdagen 12-17 uur.

Museum voor Religieuze Kunst, Vorstenburg 1, 5401 AZ Uden, tel 0413-263431.

Datum: 13 september 1997 t/m 30 november 1997; di t/m vrijdag 10-17 uur; za,zo & feestdagen 13-17 uur.

Adreswijziging Streekarchief.

Het Streekarchief Regio Achterhoek is verhuist.

Het nieuwe adres is : Louise de Colignystraat 11 a, 7001 GD Doetinchem,

Telefoon: 0314-377171; fax 0314-327451.

VERSLAG LEZING DOOR DE HEER J. HARENBERG

De 14de mei werd het seizoen op waardige wijze afgesloten met een lezing en dia-presentatie over **Kastelen en landhuizen in het Graafschap Zutphen** door de heer J. Hazenberg uit Zutphen. De zaal De Rank van De Luifel was met zo'n vijftienzeventig bezoekers, ondanks de Europacup-2 finale, uitstekend bezet.

Ik kende de verhalen van Jan Hazenberg uit diverse publikaties van zijn hand, maar wat hij ons 's avonds voortschotelde was zo mogelijk nog boeiender. Zijn kennis van de bouwgeschiedenis van de diverse adellijke huizen in Gelderland is werkelijk fenomenaal en ik denk dat menigeen met stijgende verbazing heeft geluisterd naar de reeksen jaartallen, die hij moeiteloos, als een goochelaar, uit het niets tevoorschijn toverde.

Zijn lezing was doorspekt met allerhande wetenswaardigheden over kastelen, die eigenlijk geen kastelen waren en over landhuizen die gebouwd zijn met geld dat op de plantages van voormalige Nederlandse kolonies in de Oost- en West-Indische Archipel verdient was.

Zeer duidelijk kwam in zijn verhaal tot uiting dat het niet alles goud was dat er blonk. Menig landgoedeigenaar is in die goede oude tijd door verkeerde investeringen of door een te losbandige levensstijl tot de bedelstaf geraakt. Ook een groot gezin was lang niet altijd in het voordeel van het adellijke geslacht of de erfgenamen van een kasteelheer zonder titels.

Menig huis is ten gronde gegaan, doordat er zoveel erfgenamen waren dat het goed versnipperd werd in kleinere percelen. Doordat het goed hierdoor te klein werd was het onderhoud voor de bezitter niet meer op te brengen en was verkoop of een faillissement soms onontkoombaar. Vaak werd zo'n huis dan ook voor afbraak verkocht. Zoals indertijd het trotse Bronckhorst. Als de adellijke bezitter het huis niet zelf bewoonde en er geen koper of huurder voor vond, was sloop vaak het enige middel om er nog iets aan te verdienen, daar bouwmaterialen schaars waren. Dit was ook het lot van het eens zo prachtige Nettelhorst. Menig bezitter van een adelijk goed is nu bewoner van een voormalige dienstwoning of koetshuis op het landgoed. In het verleden konden diverse landgoedeigenaren door bosbouw (zeg leverantie van mijnhout), in hun levensonderhoud voorzien; doch de sluiting van de steenkolenmijnen liet deze bron van inkomsten opdrogen.

Gehukkig bestaan er in onze tijd instellingen, zoals het Gelders landschap en de Kastelenstichting, die de oude pronkstukken in ere houden. Ook 'n nieuwe bestemming - zoals bijv. Gemeentehuis- heeft een aantal huizen van de ondergang gered.

Bovenstaand resumé zal diegenen die de avond niet aanwezig waren duidelijk maken dat ze inderdaad iets hebben gemist. Al met al hebben we de laatste avond van het seizoen genoten van een boeiende verteller. Al met al een prima keuze.

Wim Bluemers, 15 mei 1997.

AFSCHEID ZUSTER J.A. HARMSEN.

De vereniging is sinds kort in het bezit van het receptieboek, dat is gemaakt ter gelegenheid van het afscheid van zuster J.A. Harmsen, als wijkverpleegster van "Het Groene Kruis", op 1 oktober 1962 te Ruurlo. Dit boek is aan de vereniging geschonken door mevrouw Kasteleijn.

Op de eerste bladzijde van dit boek staat het volgende rijm:

Lieve Zuster,

Drie en twintig lange jaren,
Fietste U door Ruurlo heen;
De paadjes en de harde wegen,
U kent ze allen één voor één.

En waren soms die paden vreselijk,
Om op te fietsen of te gaan;
Al wat er groeide langs die wegen,
Dat heeft U vast plezier gedaan.

Daarom als afscheid van uw tochten,
Langs akker, weide, bos en hei;
Wat van die bloemen, die daar groeien,
Kijk, alstublieft, die geven wij!

Verder vindt U in dit boekwerk de handtekening van alle gasten, een groot aantal foto's van de afscheidsreceptie, alsmede een aantal krantartikelen uit die dagen. Eén van die krantartikel treft U hieronder aan.

Zuster J. A. Harmensen de Ruurlo nam afscheid van haar werk

Koninklijke onderscheiding voor haar bijzondere verdiensten

Zaterdag was een hoogtijdag voor de Wijkverpleegster van de afdeling Ruurlo van „Het Groene Kruis“, zuster J. A. Harmensen, die na ruim 26 jaar werkzaam te zijn geweest als wijkverpleegster bij Het Groene Kruis, waartoe precies 23 jaar te Ruurlo deze dienst wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd ging vertalen, bij welke gelegenheid zij op eenvoudige maar bij zonder hartelijke wijze werd gehuldigd. De grote zaal van „De Keizerstroom“, het toneelpodium en de kleine zaal van het geheel bezet, toen de receptie, welke de scheidende zuster door het bestuur van de Vereniging voor Ziekteverpleging „Het Groene Kruis“ te Ruurlo werd aangeboden, een aanvang nam.

Vooraf was een groot aantal genodigden ontvanger, waarbij wij o.m. opmerkten burgemeester Jhr. Mr. J. W. de Beaufort en echtgenote, de wethouders, de heren D. J. Arnhem en A. M. Abblink, de vertegenwoordiger van het Hoofdbestuur van de Provinciale Gelderse Vereniging „Het Groene Kruis“, de heer en mev. A. van der Roest te Epe, de zuster in algemeen dienst van het Gelders Groene Kruis, mev. z. R. Siegers-Broek en echtgenote uit Arnhem, verschillende districtsvierpleegsters bij de Provinciale Vereniging, vertegenwoordigsters van het bestuur van de Kring van Wijkverpleegsters, oud-collega's van zuster Harmensen uit Ruurlo, o.a. z. A. Bokema te Buschede, z. J. Goldenbelt te Zutphen, z. J. B. Stokroom uit Almelo, de artsen T. H. Bakker en E. Th. Kal uit Ruurlo, de kinderarts dr. H. Beekman uit Zutphen, de leden van het Comité Afscheidsgeschenk, familieleden van de scheidende zuster, pastoor A. M. van Soest en mej. ds. Th. Barmard e.a.

Tegen drie uur werd zuster Harmensen door de secretaris de zaal binnen gelid en werd plaatsgenomen aan de lange tafel, rechts gesceenteerd door de naaste familie en mev. E. Kasteleyn-de Krijff, links door het dagelijks bestuur van Het Groene Kruis. Hierna werd de zuster door Tina Waarlo en Thineke Mateman, dochtertjes van bestuursleden, na het opzeggen van een leuk versje, een boeketje veldbloemen met corsage aangeboden.

Tegen half vier opende voorzitter Rihbers de receptie met een woord van welkom tot de vele aanwezigen en spedaal tot zuster Harmensen en familieleden. Op de hem eigen wijze memoreerde spr. dat er in Ruurlo geen weg en Harnsen heeft het per fiets bereden. Alle 23 jaren, in alle weer en op alle wegen was de zuster present. Spr. had niets dan lof over haar werk. Hij merkte nog op in hetzelfde jaar in het bestuur van het Groene Kruis te zijn gekomen, toen z. Harmensen in Ruurlo kwam, die hij had mogen mee benoemen en van welk besluit hij nimmer spijt heeft gehad.

De vice-presidente mev. Heus-Klinkenberg gaf in een chronologisch overzicht de 23-jarige werkperiode van z. Harmensen weer.

De burgemeester, Jhr. Mr. J. W. de Beaufort wies op de gelukkige omstandigheid dat in Nederland de Gezondheidszorg uitgaat van het particulier initiatief, waardoor voor deze dienst zoveel belangstelling bestaat. Z. Harm-

sen heeft 23 jaren lang in de gemeenschap gewerkt en Ruurlo zondt haar is haar niet voor te stellen. Als burgemeester vertolkt spr. de dank van de overheid voor de wijze waarop zij de gezondheidszorg had godlend, alsmede andere plaatselijke instellingen op sociaal gebied. Al deze dingen zijn niet onopgemerkt gebleven en het was spr. een grote vreugde te mogen mededelen dat het H.M. de Koningin had beaagd bij K.B. van 26 september 1962 haar de zilveren eremedaille, verbonden aan de Orde van Oranje Naasna toe te kennen en haar de onderscheidingstekenen te overhandigen. Hierna was het woord aan het hoofdbestuur van de Gelderse Vereniging „Het Groene Kruis“, de heer A. van der Roest uit Epe. Spr. noemde deze dag voor de zuster een hoogtijdag. U hebt uw werk gedaan met de volle inzet van uw persoon, zoals de voorzitter, de vice-presidente en de burgemeester reeds verklariden. Namens het Hoofdbestuur overhandigde spr. het zilveren spelde van Het Groene Kruis en de zilveren eremedaille met inscriptie „Ruurlo was bij mij met U“, alsmede een enveloppe met inhoud. Voor de tweede keer kwam burgemeester De Beaufort aan het woord, nu als voorzitter van het Comité Afscheidsgeschenk. Spr. schetste de tot standkoming van het comité en vijfde enkele gevoeltvolle woorden tot de heer Eltkink, lid van het comité, die momenteel zwaar ziek ligt en hier gemist wordt. Er is wel gewerkt en het resultaat: bijna f 2000.— (applaus). Hierna werd door de heren G. J. Boeyink

en J. Langenberg het geschenk een prachtige televisietoestel met bijbehorende tafel te voorschijn gehaald. Spr. hoopte dat dit geschenk veel plezier mocht brengen. Het resterende bedrag werd in enveloppe overhandigd ter vrije beschikking.

Mevr. Huushof-Zonnenberg vertolkte de dank in dichtvorm, terwijl dokter Kal namens de beide artsen, waarin hij wees op de goede samenwerking en haalde ter illustratie een grappig gevalletje aan. Zuster Averes sprak namens het Centraal Genootschap, afdeling Ruurlo, waaraan zuster Harmensen 12 1/2 jaar presidentie was en bood een cadeau aan. Zuster H. W. Beering uit Zutphen sprak namens de kraandoctoren en zusters in provinciale dienst, terwijl zuster Klemming uit Borculo dit deed namens de collega's in de Kring en als collega-buurtvrouw. Beide zusters prezen de prettige contacten met zuster Harmensen en boden cadeaus aan. Namens de broers en zusters sprak de heer B. T. Harmensen uit Den Haag, die zich bij toonde dat het werk van zijn zuster in Ruurlo zo gewaardeerd werd, in welk tot uitdrukking was gekomen in de onderscheiding, het prachtige televisietoestel en andere cadeaus en tevens in de kernachtige toespraken. Een nichtje, mev. N. Edel-Beelhof bracht oprachtigheden over van familieleden uit Joego-Slavië, Nw-Zeeland, Eindhoven, Velzen, Zeist en Utrecht en in een gezellige, fris speelse schetsje zij waarom het voor haar jammer was dat „hante Koosje“ uit Ruurlo wegging. Als laatste sprak zuster Averes, die de laatste twee jaar hier met de scheidende collega mocht samenwerken en haar dank bracht voor de goede collegialiteit en samenwerking onder aableiding van een geschenk. Inmiddels was het reeds vijf uur geworden toen zuster Harmensen een kort dankwoord sprak, dank aan H.M. de Koningin, dank aan het bestuur, het hoofdbestuur van de Gelderse Vereniging „Het Groene Kruis“, de plaatselijke huisartsen en de overige sprekers en spreeksters. Hierna werd met een handdruk en met vaak beweogen genood afscheid genomen van haar, waar „Ruurlo bij mee was“.

Wijkzuster Averes verhuisd

Het Bestuur van de Vereniging voor Ziekteverpleging „Het Groene Kruis“ verzocht ons mede te delen dat nu, na het vertrek van zuster Harmensen, zuster Averes is verhuisd van Dorpsstraat 34 naar het Wijkgebouw, Groenloseweg 14, telefoon 280. De te benoemen nieuwe wijkverpleegster zal metertijd in de Dorpsstraat 34 komen te wonen. Voorlopig zal wel spoedig moeten worden uitgezeten naar een tijdelijke vervangster.

HOO OF IEJ GOOD IN DE SLAPPE WAS KÖNT KOMMEN !

Van laezen wo'j rieke zegt de leu wal is, en woorachteg, a'j net as ik egaals met de neuze in de beuke zit dan vin iej altied wal wat. Iej wodt dan wal neet rieke in materiëlen zin, maor geestverriekend warkt 't wal. Zo aoverkwamp miej dah in 't book: Handleiding ter uitvoering der Wet op de schutterijen. 't Handelt aover de wet zoas e umschreven is in 't joor 1869. Zeg maor geröst ne bejoord book. Woor alles um draeit is 't volgende: De leu hebt 't ter nog wal is aover dat' dissen of ginnen -good in ziene slappen was zit-, wat zovölle zeggen wil da'j ow ne vere van de lippe könt blaazen. Of nog anders uut edrukt, da'j good bie kas bunt. Maor wat was now den letterleken beteikenis van dah woord, want 'slappe was ' da's ne poetsgrei dah vrogger gebruikt wodden um alle onderdele van den millitairen uutrösting dee as van leer wazzen, good met in te vetten en zodäöneg te bescharmen dat 't lange met gink.

't Leer wodden nao den Napoleontischen tied, too alles nog met krietwit en pijpeerde worden in-estrekken, schone emaaft, zekt maor good af-espeuld en doornao met zwatten varfstof ekleurd, blikbaor begonnen ze teg eets meer aover camouflage nao te denken, doornao kwamp ter den slappen was op en as dah dreuge was wodden uutrösting en schone glimmend op-epoetst.

Hier kömp 't recept van den z.g. slappen was, umdat 't toch alleszins bizunder is he'k 't wordelek aover-enommen.

Veur de dudelekheid wi'k ow der nog wal bie vertellen dat den terpentijn dee der in gebruikt wodt helemaal niks te maken hef met den tegenwoordegen terpentine ('n destillatieproduct uut petröllie) dat vrogger ok wal kunstterpentijn eneumt wodden.

Den echten terpentijn is ne zuver natuurproduct en wodt ewonnen uut dennebeume. Eets wa'j good könt roeken, 't hef n.l. 'n dudeleken harslocht.

Men neme:

- 0,40 pond beste terpentijn
- 0,15 pond beste geschaafde was (gele)
- 0,05 pond best gedempt zwartsel (eerste kwaliteit)

De was wordt 24 uur in de terpentijn ter oplossing in een nieuw verglaasden pot gezet (buiten warmte), daarna wordt het zwartsel er bijgevoegd en vervolgens het gehele mengsel met een houten spaantje goed dooreen geroerd.

Nadat de voorwerpen van de harde was die zich daarop bevindt, als-mede zoveel mogelijk van alle oneffenheden zijn ontdaan, en met een stukje puimsteen zijn gezuiverd en gelijk gemaakt, wordt de slappe was op het leder gebracht en met een droog laken lapje gelijk gewreven, waarna door het wrijven met een fijn katoenen lap of doek weldra de gewenschte glans op het leder wordt verkregen.

Bedoeld mengsel wordt berekend voldoende te zijn voor het ledergoed van 25 man.

Wim Bluemers 22 jannewari 1996

MARKTEN.

Uitgezocht door G.H. Kreeftenberg.

Bron: Gemeentearchief Ruurlo.

Op 27 oktober 1826 deelt de burgemeester de Raad mee dat de ingezetenen van Ruerlo reeds meermalen te kennen hebben gegeven, dat, ter daargestelling van een meerder vertier, ook alhier zowel als in de omliggende gemeenten en dorpen, maatregelen mogten genomen worden tot het houden van enige jaarmarkten. De Raad vindt dit verlangen gegrond en redelijk. Zij vertrouwt dat wanneer zulke markten eenmaal bekend zijn en in oefening gebracht zijn, het vertier der ingezetenen hierdoor zal bevorderen; maar dat zulke markten bij redelijke opname, hetzij voor standplaatsen of derselven, tevens een verbetering oplevert van het inkomen der gemeente-middelen.

De Raad verzoekt daarom Gedeputeerde Staten, om geautoriseerd te mogen worden tot het vaststellen van vier gewone jaar-paarden en beestenmarkten; twee in het voor- en twee in het najaar, als-mede één in de maand Augustus. Deze markten zullen zoveel mogelijk gehouden worden, rekening houdend met de markten rondom Ruurlo. De Raad zegt toe de nodige reglementaire bepalingen omtrent publieke markten te zullen opstellen.

Op 26 november 1826 wordt een schrijven van de Districts-commissaris van Doetinchem behandeld, waarin opgave wordt gevraagd op welke dagen de gemeente de voorgedragen markten zou willen houden. De vergadering besluit, met in acht neming van de dagen waarop in de nabije dorpen markten gehouden worden, om als meest geschikte dagen op te geven: 19 april - 15 mei - 27 september en 17 oktober. Men komt verder tot de slotsom dat de vijfde markt, namelijk die in augustus, van weinig belang voor de gemeente zou zijn. E.e.a. wordt ter goedkeuring opgestuurd. Op 5 januari 1827 volgt het Majesteits Besluit, waarin de autorisatie tot het houden van vier paarden en beesten markten staan vermeld.

Naar aanleiding hiervan wordt het reglement opgesteld dat er als volgt uitziet:

Artikel 1.

Voor staangeld wegens het gebruik van plaatsen op de vier markten in de gemeente Ruerlo zal het volgende marktgeld mogen worden geheven,

van een plaats ter grootte van 10 palmen	15 cents;
voor iedere 7 palmen meer lengte	5 cents;
voor eene tafel	5 cents;
voor openbare tentoonstelling of spelen	40 cents;
voor schoenen en zeven kramen	10 cents;
voor eene kar hout of mandenwerk	40 cents;
voor een touw en leerkraam	15 cents;
voor overdekte loodsen voor spelen/beesten	50 cents;
voor een marsch aardewerk	5 cents;
voor een tafeltje met sterke dranken aan slijters	20 cents;
voor een zak look	5 cents;
voor een loop raderen	5 cents;
voor een ploeg of kruiwagen rad	½ cent;
voor een partij gemaakt kuipwerk	15 cents.

Artikel 2.

Verder zal van het vee dat op de markt gebracht wordt het volgende worden gevorderd, te weten:

voor elk stuks hoornvee	5 cents;
voor ieder varken	1 cent;
voor ieder keun	½ cent;
voor ieder schaap of lam	1 cent.

Artikel 3.

Het vermelde marktgeld zal worden ingevorderd door daartoe geschikte en van wege het bestuur te benoemen personen en hetzelfde zal geheel komen ten voordele der gemeente kas.

Artikel 4.

Alle verkeerde begrippen waarvoor het reglement mocht vatbaar zijn zullen aan de uitspraak van den Burge-meester worden onderworpen waaraan zich alsdan een ieder zal moeten onderwerpen.

Tijdens de vergadering van 21 maart 1827 besluit de Raad dat het bevorderlijk zal zijn om vooreerst gedurende het lopende jaar geen marktgeden te heffen. Tevens krijgt de burgemeester de opdracht om Gedeputeerde Staten te verzoeken het ingezonden marktreglement voor vervallen te verklaren. Als de Raad heeft besluit dat *het niet nadelig aan de uitbreiding der markten kan zijn*, zal een nieuw reglement worden opgemaakt en ingezonden.

Dat niet alle geplande dagen de juiste waren blijkt uit de notulen van 2 januari 1828. Hierin staat dat de goedgekeurde datum van 17 oktober te kort volgt op die van 27 september en daarom zo niet gewenst is. De Raad besluit dan ook om de Gouverneur der Provincie te verzoeken om de jaarmarkt van 17 oktober te mogen verschuiven naar 11 november. Op die dag is er in de naburige gemeenten geen markt.

Dat Ruurlo niet de enige was met het idee om een beestenmarkt/jaarmarkt te beginnen blijkt hierna wel. Op 22 mei 1828 wordt een brief van de Districts-commissaris van Doetinchem behandeld met daarin de vraag of het voor de markt in Ruurlo nadelig is, als de gemeente Borculo overgaat tot *de weder invoering van de aldaar voorheen op den 15 Mei bestaan hebbende paardenmarkt*. De Raad geeft te kennen dat deze bovengenoemde markt *hoegenaamd geen nadeel aan deze gemeente kan toehrengen*, omdat er dan in Ruurlo geen markt wordt gehouden.

~~In mei 1824 wordt wederom een soortgelijke brief behandeld.~~ Nu heeft de gemeente Doetinchem een verzoek gedaan om een jaarmarkt te houden op 29 juli. Hiervan zijn de ingezetenen van Ruurlo op de hoogte gebracht ~~door middel van publicatie en affiches in kennis gesteld.~~ Er zijn geen bezwaren binnengekomen, waarna de Raad aangeeft geen bedenkingen te hebben tegen de jaarmarkt in Doetinchem.

Het volgende verzoek van een naburige gemeente wordt behandeld op 3 juli 1835. De Districts-commissaris van Doetinchem en Borculo wil het standpunt van de gemeente weten over *het verzoek van Hengelo om in de maand Maart of April eene nieuwe paarden- en beestenmarkt op te rigten*.

De Raad geeft te kennen geen bedenkingen te hebben tegen nog een paarden- en beestenmarkt te Hengelo in de maanden maart of april, mitsdeze niet wordt gehouden op 19 april, want dan is er in Ruurlo zelf een soortgelijke markt.

In juli 1840 wordt weer de mening van de Raad gevraagd. De gemeente Borculo wil naast de bestaande jaarmarkten een beesten- en varkensmarkt instellen, welke *jaarlijks op den 25 der maand Maart zal worden gehouden of indien zulks op zaterdag of Zondag mogt vallen alsdan vroeger of later naar omstandigheden*.

Ook tegen deze markt in een buurtgemeente heeft de Raad geen bezwaar.

Op 18 augustus 1845 behandelt de Raad een brief van de Districts-commissaris van Zutphen waarin hun mening wordt gevraagd over een verzoek van Borculo om een veemarkt te houden *op den tweeden maandag voor vastenavond*. De Raad heeft hiertegen geen bezwaar, omdat er dan in Ruurlo geen markt is.

Op 12 juni 1847 wordt een ander soort verzoek behandeld. De gouverneur van de provincie vraagt *of er in de tegenwoordige omstandigheden bij den algemenen druk, ontstaan door den mislukten oogst der aardappelen gedurende 2 jaren en de buitengewoon hoge graanprijzen, voldoende redenen aanwezig zijn om dit jaar de gewone jaarlijkse markt of kermis niet te houden*. De Raad denkt hier anders over. Zij deelt de Gouverneur mee, dat ook zij van mening is dat nodeloze geldverspilling vermeden moet worden, doch dat de kermis, die op 18 augustus wordt gehouden de voornaamste *dag van uitspanning* voor een groot deel van de ingezetenen is. De verteringen zijn niet groot, daar er 's avonds omstreeks middernacht al geen personen meer in de herbergen worden aangetroffen. De grootste verteringen worden gemaakt door *de jonge lieden, die eigenlijk geene behoefte hebben*. De Raad wil de kermis dan ook door laten gaan.

In augustus 1847 behandelt men weer soortgelijk verzoek. De gemeente Lochem wil twee nieuwe veemarkten houden *op den tweeden dinsdag in de maanden Februari en December*. De Raad heeft ook hier geen bedenkingen tegen.

Het volgende verzoek komt van de gemeente Eibergen. Daar wil men op de laatste maandag in de maand maart een paarden-, beesten en varkensmarkt gaan houden. De markt wordt verschoven naar dinsdag als *de Heilige dag Maria Boodschap* op maandag valt. Ook hiermee kan de Raad akkoord gaan.

Op 18 februari 1852 krijgt de Raad te horen, dat in de gemeente Borculo nog twee paarden- en beestenmarkten gehouden gaan worden. De eerste wordt gehouden in Geesteren (op de dag na de markt te Delden, die meestal op 20 januari wordt gehouden), met de bepaling dat zaterdagen en zondagen gemeden zullen worden. De twee komt in Borculo op 3 december, met de bepalingen dat vrijdagen, zaterdagen en zondagen gemeden zullen worden. De Raad heeft ook hier geen moeite mee.

In de vergadering van 6 oktober 1852 wordt in de Raad gepraat over de data van de Ruurlose jaarmarkten. De Raad vindt het wenselijk om de Ruurlose markten op een vaste dag te gaan houden, om te voorkomen dat ze samenvallen met markten in naburige gemeenten.

Nadat men heeft vastgesteld dat de markten in Lochem op dinsdagen, die in Hengelo op woensdagen en die in Borculo meestal op maandagen worden gehouden, wordt besloten, de markten in Ruurlo op **donderdag** te gaan houden en wel op de **derde donderdag in April**, de **tweede donderdag in Mei**, de **derde donderdag in Oktober** en de **derde donderdag in November**.

In maart 1853 praat de Raad over een bericht van de afdeling Zutphen van de Geldersche Maatschappij van Landbouw. Die wil in april en mei *eene veekur* gaan houden. De uitgeloopte prijzen die hiervoor beschikbaar zijn, zien er als volgt uit:

voor merrie veulens *f.20,-* en *f.10,-*; springstieren niet jonger dan 2 jaren *f.20,-* en *f. 10,-*; melkkoeien niet jonger dan 3 jaren *f.15,-* en *f.8,-* en beeren niet jonger dan 1 jaar *f.10,-* en *f.5,-*.

De maatschappij drong er verder bij de gemeente op aan om zelf ook prijzen ter beschikking te stellen. De Raad ging hiermee akkoord en besloot de volgende prijzen uit te loven:

voor de derde merkkoe *f.5,-*; voor vaarzen in 1851 geboren *f.5,-* en *f. 3,-*; voor pinken in 1852 geboren *f.5,-*, *f.3,-* en *f.2,-*; voor zeugen *f.4,-*, *f.3,-* en *f.2,-*; voor de mooiste trop keunen of poggen *f.3,-*; voor een ooi met een lam *f.3,-*; voor een hamel *f.2,-* en voor een jarig lam *f.1,-*.

De Raad besluit tevens om ter bevordering van de te houden markten in 1853 een premie van 20 cents uit te betalen voor elk rund die op die markten verkocht wordt. Op 30 januari 1854 besluit men de premiebetaling te verlengen. Tijdens de vergadering van 16 februari 1854 blijkt dat de gemeente in 1853 de som van *f. 4,60* heeft uitbetaald voor de runderen (23 stuks) die in dat jaar op de markten zijn verkocht. Daar hiervoor geen post was opgenomen op de begroting, zal aan Gedeputeerde Staten gevraagd worden om dit bedrag te mogen betalen uit de post *onvoorziene uitgaven*, waar nog een bedrag van *f. 135,25½* op staat.

Uit de lijst die in januari 1855 wordt besproken blijkt dat er in het voorgaande jaar 338 runderen op de markten zijn aangebracht, waarvoor het bedrag van *f. 33,80* (10 cent per rund) is uitbetaald. De premie voor de aankoop bedroeg *f. 7,-*. Ook dit maal stond er niets op de begroting en werd het bedraagt geboekt als onvoorziene uitgave.

Op 1 mei 1866 moet de Raad besluiten om de jaarmarkten en de kermis in dat jaar niet door te laten gaan, in verband met maatregelen tegen de verspreiding van cholera. Dit besluit werd pas op 29 augustus 1867 weer ingetrokken, omdat *uithoofde van den tegenwoordigen gunstigen toestand der besmettelijke ziekten onder het vee er geene noodzakelijkheid meer bestaat de plaatselijke verordening tot voorkoming der verspreiding van dusdanige ziekten onder het zelve alhier nog verder in werking te doen blijven*.

Op 7 maart 1883 behandelt de Raad een brief van een aantal ingezetenen, waarin zij verzoeken om de vier bestaande jaarmarkten af te schaffen en daarvoor tien andere in de plaats te zetten, te weten op de **derde maandag** in februari, maart, april, mei, juli, september, oktober en november en op de **tweede maandag** in juni en de **derde woensdag** in augustus (kermis). Verder is gebleken dat de ingezetenen weinig belangstelling hadden voor de vier bestaande jaarmarkten. De Raad besluit in principe akkoord te gaan met het verzoek met de aantekening dat de markt in augustus niet op de derde woensdag, maar 2 dagen eerder, dus op de **derde maandag** zal worden gehouden. Er zal voor die markten geen marktgeld worden geheven.

Een afzonderlijke commissie zal bekijken waar het vee tijdens die markten moet worden "gestald".

Dit besluit moest echter worden aangepast. Op 2 april geeft Gedeputeerde Staten aan, dat het besluit op de volgende punten moet worden gewijzigd i.v.m. de binnen gekomen bezwaren ertegen. Wanneer op 15 mei en 18 juli de vastgestelde jaarmarkten van Borculo op de derde maandag mochten vallen, dient de markt van Ruurlo 8 dagen te worden vervroegd (dus de tweede maandag). De markt van september wordt verschoven naar de **tweede woensdag**.

Op 4 september 1883 wordt er weer gesproken over de premies voor de markten. Naast het bespreken van de uitgaven geeft de Raad te kennen dat het nodig blijft om aanvoerprijs te betalen.

Op 14 juni 1884 besluit de Raad -naar aanleiding van een verzoek van diverse landbouwers- tot het instellen van een **weekmarkt**, waar voornamelijk boter, eieren, groenten en vruchten zullen worden verkocht. Deze markt zal worden gehouden op maandagen, in de periode maart t/m oktober beginnende om 09.00 uur en in de periode november t/m februari te beginnen om 10.00 uur.

In november van datzelfde jaar wordt besloten om de maandelijkse jaarmarkten ook te houden in de maanden december en januari.

In 1889 krijgt de Raad een verzoek van de Dorpsvereniging om een subsidie om de markten in stand te houden. Er wordt besloten om een bedrag van *f.20,-* toe te kennen.

Het gaat goed met de markten in Ruurlo. In september 1889 doen enkele ingezetenen (leden van de Dorpsvereniging) een verzoek om een **vette varkensmarkt** te mogen houden op de eerste en derde donderdag van elke maand.

In oktober 1890 besluit de Raad om enkele data van de markten aan te passen. Die in januari wordt verschoven van de tweede woensdag naar de **derde maandag** en die in september van de tweede woensdag naar de **tweede maandag**. Omdat ze dan samenvallen met markten in omliggende gemeenten wordt goedkeuring hiervoor gevraagd van Gedeputeerde Staten.

De meimarkt (18 mei) van 1896 wordt -op voorstel van de marktcommissie- verzet omdat deze samenvalt met een Israëliische feestdag. Men besluit de markt te vervroegen naar 11 mei. In 1897 gebeurt hetzelfde met de oktobermarkt. Deze wordt eveneens een week vervroegd.

De markten in Ruurlo liepen blijkbaar goed. Zij komen tot december 1904 bij de Raad niet meer ter sprake. Dan besluit de Raad om naast de reeds bestaande veemarkten, ook op de eerste maandag van elke maand - m.u.v. juni en september- een veemarkt te houden.

In augustus 1909 worden de marktdagen weer eens veranderd. De Dorpsvereniging verzoekt de medewerking van de gemeente. Men wil de markten van juni en september verschuiven van de tweede maandag naar de eerste EN derde maandag van die maanden.

Het blijft dan 10 jaar rustig rond de markten. In die eerste 5 jaar zullen de markten wel normaal verlopen zijn, maar in augustus 1914 breekt de 1e Wereldoorlog uit, waardoor goederen schaars werden en op de bon kwamen. De boeren kregen leveringsplicht; door de schaarste stegen de prijzen en ontstond de zwarte handel. Na de oorlog duurt het lang voor de economie weer op gang komt. Op 17 december 1921 wordt voorgesteld de veertien-daagse markt met ingang van 1 januari 1922 weer in te voeren. Deze zou in de maanden oktober t/m april om 08.00 uur en in de overige maanden om 07.00 uur moeten beginnen. De Raad stemt hiermee in. In oktober 1922 wordt een besluit besproken, wat inhoudt dat de biggenmarkt op een afzonderlijk terrein wordt gehouden, dat geheel van de openbare weg is afgesloten. Dit levert in Ruurlo problemen op omdat de markt in de kern van het dorp wordt gehouden. Men zal de Minister van Landbouw vragen ontheffing te verlenen van de verplichting om gedurende de biggenmarkten het terrein van de openbare weg af te scheiden.

Op 30 mei 1923 wordt een *Verordening op de heffing van stageld voor het gebruik van gemeentegrond* vastgesteld. Hieruit blijkt dat het stageld voor elke tent, kraam, tafel en uitstalling 25 cent per vierkanten meter per dag bedraagt. Een gedeelte van een dag wordt voor een gehele dag gerekend.

In september 1925 besluit de Raad - n.a.v. een verzoek daartoe van de Dorpsvereniging Ruurlo - tot het instellen van een wekelijkse groente- en varkensmarkt. Deze zal m.i.v. 1 januari 1926 op maandagen gehouden worden. Een voorstel van B&W om voor elk varken 3 cent marktgeld te heffen stuit op bezwaren in de Raad en wordt ingetrokken. Of er van deze voorgestelde weekmarkt iets terechtgekomen is, is nergens te vinden. Ook bejaarde inwoners uit Ruurlo kunnen zich niets van een dergelijke markt herinneren. Het lijkt ook onwaarschijnlijk dat een dergelijke groentemarkt bestaanskansen had. Bijna iedereen verbouwde zijn eigen groente en aardappels en wie dit niet deed ging hiervoor niet naar de markt.

De eerste keer dat de post marktgeden in de gemeente-administratie voorkomt is 1930. Er wordt dan een bedrag van f. 265,08 geïnd. Over het jaar 1931 wordt een bedrag van f. 278,40 ontvangen. Hierna loopt het marktgeld snel terug. De crisis laat zich gelden.

In maart 1932 wordt besluiten de vroegere regelingen betreffende het marktwezen in te trekken en een nieuwe regeling in te stellen. Deze zal worden opgemaakt door B & W.

In juni van datzelfde jaar besluit de Raad net nadelig saldo van de marktcommissie te betalen, omdat er onvoldoende bescheiden zijn en er niets valt te controleren.

Op 30 september 1932 stellen B & W voor om de koninklijke goedkeuring voor de verordening op de marktgeden aan te vragen, omdat deze op 31 december vervalt. Er zal dan ook gevraagd worden het marktgeld voor een varken van 3 naar 5 cent te mogen verhogen. Hierover wordt men het echter niet eens binnen de Raad. Er wordt uiteindelijk besloten om in Hengelo (G) en Zelhem na te vragen, wat daar het marktgeld is. In Zelhem blijkt dit 10 cent te zijn en in Hengelo (G) 3 cent. Hierna wordt in Ruurlo het marktgeld van 3 cent per varken gehandhaafd.

In november 1932 krijgt men het verzoek van de Minister van Binnenlandse Zaken om in de verordening op de heffing van marktgeden aan te geven wie het marktgeld verschuldigd is. N.a.v. hiervan besluit de Raad de oude verordening in te trekken en een nieuwe verordening vast te stellen.

Hoewel de aanvoer, vooral door de crisismaatregelen van de regering, waarbij het aantal te mesten varkens werd beperkt, steeds minder werd is er tot 1938 nog markt gehouden. Daarna verdwijnt ook de post marktgeden uit de administratie. In 1942 wordt er nog een keer f. 23,31 geïnd en in 1943 f. 0,60.

De eerste markten pas weer gehouden in 1947. Er wordt dan een bedrag van f. 25,02 ontvangen. De biggenmarkten worden vanaf 1949 weer regelmatig gehouden. De aanvoer wordt weer groter, tot er in 1952 een grote terugval ontstaat i.v.m. de heersende varkenspest. De jaren 1959 en 1960 worden topjaren, maar daarna gaat het snel bergafwaarts. Door de veranderde omstandigheden in de varkensmesterij en het opleggen van grotere aantallen gaat men zich specialiseren in het fokken c.q. mesten van varkens, waardoor de markthandel verdwijnt. In 1965 was het laatste jaar dat er een wekelijkse biggenmarkt werd gehouden.

Van de oorspronkelijke vee- en varkensmarkten in Ruurlo is verder niets meer terug te vinden, dan de gegevens uit het gemeente-archief.

LEESGEZELSCHAP TE RUURLO.

Uit het stuk leesgezelschap te Ruurlo, van Wim Bluemers, geplaatst in ons vorige blad Onder d'n Kroezeboom, jaargang 14, nummer 2 is een stuk weggevallen.

Na de eerste alinea, waarin wordt gesproken over een zogenaamde ledenlijst, is een afdruk van die originele lijst niet bijgevoegd. Deze willen wij U echter niet onthouden. Daarom wordt hij hieronder afgedrukt. De redactie verontschuldigt zich bij de inzender voor deze gemaakte fout.

1880.

LEESGEZELSCHAP TE RUURLO.

N° 5 *Berijf Nieuw 1ste Deel*
Verzonden met

VERZONDEN VOOR	<i>Verstuurde Stagen</i>	Aanmerkingen.
8 Maart	aan den Heer Kerkhoven.	
22 "	" " Scholten.	
25 April	" " Oppenoorth.	
19 "	" " Ensink.	
3 Mei	" " Holmer.	
17 "	" " Horsman.	
31 "	" " van Donselaar.	
14 Juni	" Mej. Bing.	
28 "	" den Heer Berner	
12 Juli	" " Wegchelaar.	
26 "	" " van Binsbergen.	
9 Aug	" " Hooft Graatland.	
23 "	" " Lindeman.	
6 Sept	" Mej. de Jong.	
20 "	" den Heer Schampert.	
4 Oct	" " van der Meij.	
	" "	
	" "	
18 Oct	Terug aan den Heer Schuuring	
	<i>Buitenleden</i>	
	aan den Heer G. J. Reerink, <i>te Vreden.</i>	
	" Mevr. de Wed. Jordaan, <i>" Haaksbergen</i>	
	" Mej. Kerkhoven, <i>" "</i>	